

Perspektivsammanställning

Situationen med skola och förskola i Hållnäs och Skärplinge

Innehållsförteckning

Medborgardialog.....	3
Perspektivsammanställningen	3
Befolkningsutveckling och elevunderlag	4
Levande landsbygd.....	5
Barnens bästa.....	6
Fördelning av elever mellan skolor.....	7
Lärartillgång och arbetsituation	8
Ekonomi och lokalanvändning	9
Närhet till förskola	10
Vad händer nu?.....	11

ARBETSMATERIAL

Medborgardialog

Tierps kommun genomför medborgardialog om situationen med skola och förskola i Hållnäs och Skärplinge. Medborgardialog innebär att involvera och föra samtal med människor i frågor och förändringar som berör dem i rollen som medborgare i Tierps kommun.

Medborgares möjlighet till inflytande och delaktighet i det lokala samhällets utveckling är en viktig fråga för kommuner, både för att skapa tillit till det demokratiska systemet och för att utveckla ett hållbart samhälle. Medborgardialog är ett verktyg för politiker att få insikt om hur medborgarna i kommunen tänker i olika frågor. Det handlar om att samla in och ta tillvara på medborgarnas kunskaper och idéer. Det som kommer fram i medborgardialogen blir en del av underlaget när politikerna sedan ska fatta beslut.

Medborgare har, enligt undersökningar, en stark tilltro till sin egen förmåga att fatta beslut och de vill delta i samhällsutvecklingen. Det medför att det ställs höga krav på inflytande och anpassning av den kommunala servicen. Medborgardialog är ett sätt att möta detta, samtidigt som det skapar större förståelse för de demokratiska processerna.

Perspektivsammanställningen

I steg ett av medborgardialogen i Tierps kommun har 34 personer djupintervjuats; medborgare, företagare, förtroendevalda och tjänstepersoner med verksamhet kopplat till Skärplinge och Hållnäs. Frågan det samtalats om är: Vad ska vi göra åt situationen med skola och förskola i Hållnäs och Skärplinge? Intervjuerna genomfördes under december 2020 till januari 2021.

Även om huvudfrågan handlade om situationen i skola och förskola i Hållnäs och Skärplinge var det tydligt under intervjuerna att den fråga som väldigt ofta kom upp var ”Ska Hållnäs skola finnas kvar eller läggas ner?”. Det kom att bli en framträdande fråga under intervjuerna.

Perspektivsammanställningen har delats in i sju temaområden. Inom varje temaområde finns olika perspektiv som de tillfrågade har beskrivit som viktiga för dem. Perspektiven kan likna varandra, gå in i flera områden, men också stå helt i kontrast till varandra. Det blir tydligt i sammanställningen att det finns en stor spännvidd av åsikter, tankar och känslor. Ingenting av det som uttrycks i perspektivsammanställningen är att betrakta som den enda sanningen. Allt är underlag för fortsatta samtal i arbetsgruppen.

I bilden nedan finns teman, under respektive tema kan du läsa citat och vad som sagts.

Befolkningsutveckling och elevunderlag

"För att få barnfamiljer att flytta till Hållnäs är skola och förskola viktigt."

"Det hade varit mer inflyttning om det funnits bostäder."

"Man borde ha stängt skolan långt tidigare. Det behöver flytta in många för att man ska få ett bra underlag."

"Ska Hållnäs vara till för turisterna eller de som bor här? Idag är det nästan mer till för turisterna."

Ökat befolkningsunderlag

- Det är en trend att yngre vill bosätta sig på landsbygden. Hållnäs har förutsättningar för att locka barnfamiljer.
- Förskola och skola i Hållnäs är avgörande för om barnfamiljer ska vilja flytta till bygden.
- Inflyttningen till Hållnäs halvön ökar, men den hade varit större om det funnits mer bostäder. Det är brist på bostäder för yngre som vill flytta ut och bilda familj. Det finns mark där det skulle gå att bygga villor.
- Det bor många äldre i Hållnäs och det är låg omsättning på bostäder. Det finns inga bra boendalternativ för äldre som vill flytta från sitt hus och samtidigt bo kvar i Hållnäs.
- Det är fler barn i förskolan i Hållnäs än vad det varit på länge.
- Om det blir slutförvar för använt kärnbränsle vid Forsmarks kärnkraftverk kan det generera många nya arbetstillfällen och innebära en ökad inflyttning till Hållnäs halvön.
- Många hus används som fritidshus och sommarboende. Det finns en oro för att alla hus på Hållnäs halvön ska bli fritidshus.

Minskat befolkningsunderlag

- Det är naivt att tro att folk ska flytta till Hållnäs.
- Föräldrar har krav på en skola utifrån variation, pedagogik och intellektuell stimulans. Hållnäs skola uppfyller inte inflyttarnas krav.
- Inflyttningen är för liten för att det ska finnas underlag för att bedriva skola i Hållnäs.
- De som flyttar till Hållnäs halvön är främst pensionärer eller äldre utan barn.
- Under många år har man hoppats på ökande födelsetal. Det föds cirka 8-10 barn i varje årskull, men inför skolstart är det cirka 5-6 barn kvar.
- Det går inte att hänga upp allt på ökad inflyttning till följd av fler arbetstillfällen vid Forsmarks kärnkraftverk. Det är större sannolikhet att de väljer att bosätta sig i Skärplinge än på Hållnäs halvön.
- Hållnäs kommer förbli en sommarort, att tro på ökad inflyttning av året-om-boende till följd av fler arbetstillfällen vid Forsmarks kärnkraftverk är naivt.

Levande landsbygd

"Skola och affär är viktiga för att utveckla landsbygden."

"Tar man bort skolan "dödar" man Hållnäs-halvön"

"Det finns sedan tidigare ett otroligt tryck på att skolan ska finnas kvar, men man måste förstå att saker och ting förändras."

"Barnen ska inte behöva få ansvar för att hålla liv i bygden."

Levande landsbygd med skola

- Det finns en stark känsla för bygden och det lokala samhället i Hållnäs. Skolan är en viktig plats för människor och en stolthet för bygden.
- För varje bit som plockas bort försvagas Hållnäs. Försvinner skolan kommer annat också försvinna.
- Skolan, affären och kyrkan är navet på Hållnäs-halvön. Skolan har ett stort symbolvärde och är det närmaste ett centrum man kan komma i Hållnäs.
- Föräldrar i Hållnäs borde inte ha sina barn i andra skolor, de borde ha känsla för bygden.
- Det måste finnas service om människor ska vilja bo på en plats. Några måste bo året om för att det ska finnas service även för sommargästerna.
- Det finns många eldsjälar i bygden med idéer och stort engagemang. Det står dock många hinder i vägen för att Hållnäs ska kunna växa. Till exempel alla reservat längs kusten. Att stänga skolan väcker inte halvön till liv. Det behövs utveckling, inte avveckling.
- En stor del av kulturskolans verksamhet bedrivs på landsbygden i nära anknytning till skolan.
- Kommunen behöver satsa på landsbygden, inte bara på centralorten Tierp.

Levande landsbygd utan skola

- De som strider för att ha kvar Hållnäs skola är främst de äldre. Den äldre generationen har svårt att se att det blir sommarort av deras hembygd.
- Skolan var fantastisk med fin miljö och cirka 100 elever, men det är inte längre den skolan det var. Tiderna förändras.
- Den stora utmaningen är att invånarna i Hållnäs ska känna sig trygga med att de klarar sig utan skolan.
- Att skolan försvinner leder inte till minskad service. Skolbyggnaden kan komma till användning ändå för andra aktörer och annan verksamhet. Det finns möjlighet att bygga om skolan, till exempel till trygghetsboende, bibliotek, företagsverksamhet eller folkhögskola.
- Det är viktigt att utgå från vad som är bäst för barnen och inte låta känslorna för bygden styra.

Barnens bästa

"Det kan vara så att man väljer att ha sitt barn i Hållnäs för att stödmöjligheter finns."

"Skolan är navet i Hållnäs, men den ska inte vara kvar om det inte är bra för barnen."

"Det är inte schysst mot barnen som går i Hållnäs skola. Det är alldeles för få för att det ska vara bra pedagogisk undervisning och en bra social miljö."

Barnens bästa är en mindre skola

- Hållnäs skola erbjuder en trygg och lugn skolmiljö, speciellt för de yngre barnen.
- Hållnäs skola har en fin skolgård och en fantastisk närmiljö.
- En mindre skola innebär mycket lärartid per elev, mer uppmärksamhet, lugn och stöd. Det är bra för eleverna, speciellt för de med särskilda behov eller inlärnings-svårigheter.
- Eleverna i Hållnäs skola når kunskapsmålen. De får bättre utbildning i en mindre skola.
- Det krävs pedagogiskt trixande för att undervisa i en liten skola, men det fungerar väldigt bra i Hållnäs.
- Det är bra med mindre barngrupper, gruppdynamiken blir inte lidande.
- Det är barnen som ska stå i fokus. De lider inte av att det är en liten skola. Det är inte bra med F-9 skolor där för många barn i olika åldrar klumpas ihop i samma skola.

Barnens bästa är en större skola

- Små skolor innebär inte automatiskt trygghet och bra miljö. Barn i utsatta situationer har det bättre på en större skola.
- Det är svårt att bedriva undervisning och tillgodogöra alla barns behov i små klasser med blandade åldrar. Barn med särskilda behov får sina behov bättre tillgodosedda på en större skola.
- Kunskapsresultaten i Hållnäs skola är bra/okej, men elever får bättre utbildning i större och åldershomogena grupper.
- Ur ett pedagogiskt perspektiv får inte elever i små klasser den utmaning och den kvalitet som behövs.
- Det är inte lätt att ha små barngrupper, gruppdynamiken blir lidande.
- Utemiljön vid Hållnäs skola är inte ändamålsenlig.
- Urvalet av kompisar är litet i en mindre skola. Barnen får bättre social tillväxt i en större skola med fler klasskamrater.
- Det är viktigt att utgå från det bästa för barnen och inte låta känslorna för bygden styra. Barn mår bra av att vara tillsammans i större grupp. Hållnäs skola är inte det bästa alternativet för barnen.
- Eleverna från Hållnäs skola skulle redan nu få plats i Ol Anderskolan i Skärplinge.

Fördelning av elever mellan skolor

"Skärplinges yngsta barn ska bussas till Hållnäs, som blir en renodlad F-3 skola."

"Profilerar Hållnäs skola inom natur/kultur/utomhuspedagogik - det skulle göra skolan attraktivt."

"Att flytta lågstadiet till Hållnäs håller inte när man räknar på det. Det blir för mycket transportlogistik. Lågstadiebarnen får längre skoldagar än högstadieeleverna."

"En naturskoleprofilerad skola som attrahera elever genom fritt val funkar i en storstad, inte i landsorten."

Köra elever från Skärplinge till Hållnäs

- Hållnäs skola kan bli lågstadieskola med elever från förskoleklass till årskurs 3.
- Flytta lågstadiet från Skärplinge till Hållnäs och bussa eleverna.
- Om elever bussas till Hållnäs skola är det bra om föräldrarna kan lämna och hämta på fritids i Skärplinge.
- Det är tramsigt att föräldrar i Skärplinge inte vill skjutsa sina barn till Hållnäs. Oavsett kommer elever behöva bussas.
- Ett alternativ är att bussa äldre barn med lärare till Hållnäs skola. Det får dock inte bli massa ställtider.
- Hållnäs skola kan nyttjas mer för temadagar. Elever kan åka mellan Skärplinge och Hållnäs för olika ämnen.
- Elever skulle kunna åka klassvis för att ha undervisning i Hållnäs, till exempel en dag i veckan i samarbete med naturskolan.
- Det är trångt på Ol Andersskolan och vissa årskurser är stora. Det är inte bra om det blir överfullt i Skärplinge och högstadiet måste flytta till Tierp.
- Att profilera Hållnäs skola gör den mer attraktivt, det får föräldrar att skjutsa frivilligt.
- Det går att få fler elever till Hållnäs skola.
- Lärarna i Skärplinge har större motstånd att åka till Hållnäs än vad eleverna har.

Köra elever från Hållnäs till Skärplinge

- Att bussa barn skapar otrygghet. Det ska inte bussas fler barn än nödvändigt.
- Att flytta lågstadiet till Hållnäs håller inte när man räknar på det. Det blir för mycket transportlogistik. Lågstadiebarnen får längre skoldagar än högstadieeleverna.
- Att bussa elever innebär missad undervisningstid om restiden är skoltid.
- Det är svårt att få föräldrar i Skärplinge att gå med på att bussa elever till Hållnäs skola.
- Föräldrar väljer att sätta sina barn i skolan i Skärplinge istället för i Hållnäs. En anledning är att de passerar Skärplinge på väg till jobbet.
- Det finns plats för eleverna från Hållnäs i Skärplinge. På sikt är det inte trångt i Ol Andersskolan.
- Det går inte att rekrytera fler elever till Hållnäs skola. En naturskoleprofilerad skola som attrahera elever genom fritt val fungerar i en storstad, men inte i landsorten.
- Det föds cirka 8-10 barn i varje årskull, vid skolstart är det 5-6 barn kvar.
- Naturskolan ligger inte optimalt med tanke på att den ska finnas till för alla skolor i kommunen.

Lärartillgång och arbetssituation

"Det borde inte vara svårt att rekrytera lärare till Hållnäs. Det borde vara trivsamt att vara lärare i en mindre skola."

"Det kanske inte måste vara en lärare på plats alla lektioner, man kan nyttja resurser mer effektivt tack vare digitaliseringen."

"Det har varit svårt att rekrytera lärare till Hållnäs eftersom det ligger avsides."

"Yrkesmässigt vinner man på F-3 med samlad kompetens och fler kollegor som jobbar med samma årskullar."

Hållbar arbetssituation på Hållnäs skola

- Det är viktigt att få till en meningsfull undervisning. Det fungerar med bra och välutbildade lärare.
- Bra lärare ger ett bra rykte för en skola.
- Det har varit svårt att hitta lärare som vill arbeta i Hållnäs, men det har alltid löst sig hittills. Det går att lösa även i framtiden.
- Det borde vara enklare att rekrytera lärare till Hållnäs om kommunen ger bra lön, lyfter fördelarna med en liten skola, samt möjligheterna med kusten och naturen.
- Det skulle vara bra att samarbeta mer med kollegor på andra skolor. Även lärarna skulle kunna åka mellan skolorna för utbyte av kompetenser och arbetssätt.
- En möjlighet är att ha lärare på ett ställe och bedriva undervisning digitalt med lokala hjälplärare. Digitaliseringen gör det möjligt att använda resurser mer effektivt.

Ohållbar arbetssituation på Hållnäs skola

- På en liten skola är det få i personalen som ska hantera allt. Mycket hänger på en enskild lärare och det blir för sårbart.
- Yrkesmässigt vinner man på F-3 med samlad kompetens och fler kollegor som jobbar med samma årskullar. Det blir väldigt tunggrott med ett litet kollegium.
- Det är svårt att bedriva undervisning i blandade och små klasser. Det är svårt för både elever och lärare med det sociala perspektivet, gruppdynamiken försvinner.
- Det krävs mer än några entusiastiska lärare för att kunna ha kvar Hållnäs skola.
- Det har varit svårt att rekrytera lärare till Hållnäs skola eftersom det ligger avsides. Det är också svårt att få personal till köket i Hållnäs, speciellt vikarier.

Ekonomi och lokalanvändning

"Det skulle vara slöseri med pengar att lägga ner en skola i så fin och ändamålsenlig lokal som Hållnäs skola."

"Det vore bra att få in flera verksamheter i Hållnäs skola och nyttja lokalerna bättre."

"En skolplats i Hållnäs kostar ungefär dubbelt så mycket som i Skärplinge."

"Kostnaden för varje portion mat är för stor i Hållnäs. Hade portionerna flyttats till Ol Anderssskolan hade det inte märkts."

Använda lokalerna i Hållnäs skola till skola

- Det är ingen ekonomisk vinst för kommunen att ha kvar Hållnäs skola, men det är en samhällsservice som får kosta lite.
- Det är viktigt att inte bara se enkla lösningar och försöka spara pengar på kort sikt. Kommunen behöver tänka långsiktigt.
- Det är slöseri med pengar att lägga ner en skola i så fin och ändamålsenlig lokal som Hållnäs skola.
- Kommunen kan hyra ut en del av skolan, om det är en ekonomisk fråga att ha kvar den. Lokalerna skulle kunna samutnyttjas med skola och någon mer verksamhet, till exempel folkhögskola eller äldreboende. Det är bättre att hyra ut än att sälja, kommunen kan behöva lokalerna igen.

Använda lokalerna i Hållnäs till annan verksamhet än skola

- En skolplats i Hållnäs kostar ungefär dubbelt så mycket som i Skärplinge. Situationen är inte ekonomiskt hållbar och det är inte försvarbart att ha kvar Hållnäs skola.
- Kostnaden för varje portion mat är för stor i Hållnäs. Hade portionerna flyttats till Ol Anderssskolan hade det inte märkts.
- Köket i Hållnäs skola är funktionellt, men slitet. Det är svårt med livsmedelstransporter, leverantörerna vill inte åka ut så ofta.
- Lokalerna i Hållnäs skola är gamla med renoveringsbehov. Skolbyggnaden har ett litet värde.
- Det är bra om kommunen säljer till någon som kan förvalta och utveckla lokalerna.
- Skolans lokaler skulle kunna användas till exempel till teater, samlingslokal, co-working space för entreprenörer, kulturskola, trygghetsbostäder, äldreboende, frisör, bibliotek, folkhögskola etc.

Närhet till förskola

"Det är ännu värre om förskolan försvinner från Hållnäs än skolan."

"Förskola är bra och viktigt att ha nära till."

"Det behöver byggas en ordentlig förskola i Skärplinge som är anpassad efter verksamheten."

"Förskolan i Skärplinge behöver byggas NU! Så att skolan åter får tillgång till sina lokaler."

Förskolan i Hållnäs

- I Hållnäs är det tillväxt med fler barn i förskolan än tidigare. Det finns större underlag av barn i förskolan än skolan.
- Det är ännu värre om förskolan försvinner än skolan. Förskolan behöver finnas kvar oavsett vad som händer med skolan.
- Som förälder är det viktigt att ha nära till förskola. En förskola är viktigt för att barnfamiljer ska vilja flytta till Hållnäs.
- Förskolans lokaler är inte optimala för förskolans verksamhet.

Förskolan i Skärplinge

- Det är trångt i förskolan i Skärplinge.
- Det behöver byggas en ordentlig förskola i Skärplinge som är anpassad för verksamheten.
- Det finns en beslutad budget för att bygga förskola i Skärplinge, men ingen tidplan som beslutet är kopplat till.
- Det behöver byggas nu, det är bråttom. Förskolan behöver lämna Ol Andersskolans lokaler eftersom att skolan behöver dem.

Vad händer nu?

Perspektivsammanställningen ligger till grund för det fortsatta arbetet. Nästa steg är att en arbetsgrupp bestående av medborgare, politiker och tjänstepersoner som representerar olika perspektiv möts och diskuterar tillsammans. Dialogen syftar till att tillsammans diskutera och fördjupa sig i vilka åtgärder och möjligheter som finns framåt. Förslagen som arbetsgruppen tar fram ska sedan ligga som grund för att politiken ska kunna ta hållbara beslut.

Nedan finns medborgardialogens olika steg.

Observera att ingenting av det som uttrycks i perspektivsammanställningen är att betrakta som den enda sanningen utan är underlag för de fortsatta samtalen i arbetsgruppen.